

FELA MICÓWNA ARNOLD ROTBART

ZASŁUBIENI

Częstochowa, w styczniu 1935 r.

אונזער פערזאנלעכע מיטגליד ה' זעליג ראטבארט
פאליציי מיין
ווינשען מיר פילע גליק און צופרידענהייט
י. ט. ס. פ. "מכבי" אין טשענסטאכאוו.

אונזער פערזאנלעכע מיטגליד ה' זעליג ראטבארט
פאליציי מיין
ווינשען מיר א הארציגען מזל-טוב.
פאבריקאנטען-און סוחרים-פאראיין אין טשענסטאכאוו.

P. ARNOLDOWI ROTBARTOWI z intencji Jego ślubu
z p. FELĄ MICÓWNĄ życzę wiele szczęścia i po-
myślności
JAKÓB SZEFTEL.

צו דער חתונה פון ה'
אלתר ראטבארט מיט פאלי. פאליציי מיין
אונזער הארציגען מזל-טוב און א בליהענדע צוקונפט ווינשען
געברידער שפאלטען.

צו דער חתונה פון פאלי. פאליציי מיין
אלתר ראטבארט
א הארציגען מזל-טוב און די עלטערן פילע נחת ווינשען
בערל בירג און-טרוי.

Z intencji ślubu panny FELI MICÓWNY z panem
ARNOLDEM ROTBARTEM serdeczne życzenia szczę-
ścia i zadowolenia składają
Samuelowie Gelbhauer.

P. Sz. JELINOWI z intencji Jego zaręczyn
z panną M. RUBINSZTAJNÓWNĄ z Radomska,
życzy wiele szczęścia
F. FUKSÓWNA

פייערלעשער - זאל

נאָר 2 גאָסטשפּיען
קארט קאָשט
פרייטאָג, 18.7.18.9 אָווענד שבת 4.11.18.9
סערוואַנט גרישאַ
שבת, 19.7.18.9 אָווענד
מאָנאָרין וואו
אייגענע דעקאָראַציעס, קאָסטימעס און רעקוויזיט פון קינסטלער א. ליבערמאַן.
פילטען שוין צו בעקומען אין דרוקעריי פון ה' באַטשאַן.

אונזער פריינד ישיבה יעלין
צו זיין חתונה מיט פאלי. מאליא רבנישטיין
אונזער הארציגען מזל-טוב
יעקב און לייב ראטשילד.

W dniu 27-ym stycznia 1935 r. o godz. 17-ej, jako w pierwszym terminie, a w razie nieprzybycia odpowiedniej ilości członków w tymże dniu o godz. 18-ej w lokalu GMINY ŻYDOWSKIEJ (Aleja 10) odbędzie się

Ogólne Roczne Zebranie członków Towarzystwa Dobroczynności dla Żydów w Częstochowie, o przybycie na które prosi swych członków ZARZĄD.

דער בעקאנטער לאנגיעהריגער סקלאד פון

ספרים, טליתים, שרייב-מאטעריאלען און קאלעקטור פון הרב יוסף מאז

אין איבערגעטראָגען געווארען אין א
נייעם לאָקאל אין צענטער שטאָט אויף
מיר עמפּעלען צו די פיליגסטע פרייזען אלעליי ספרים, טליתים, ט"ק, קאפּ-
לען, גארטלען, ציצית מזוזות, לערן און לייען-ביכער אין העברעאיש,
יידיש און פויליש.

א גרויסער אויסוואַל פון טעגליכע און וואַכען-קאלענדאַרען.
גליקליכע לאָסען פון דער פוילישער מלוכה - לאָטעריע.

בעקאנטמאָנג

די ניי-געעפּענטע בעקעריי פון

משה גראַיעצקי, 1-טע אַלעז 5

מאָסט בעקאָנט דעם געזעהרעטן פּובליקום דאס די בעקעריי איז איינגעפּאָרדענט
געוואָרען לויט די לעצטע היגענישע פאַרשריפטען און באַקט אויס אַלעראַרט
געזעקט גוט און שמאַקאַסט.

קומט וועט איהר זיך איבערצייגען!

עס ווערט אויך ביי מיר אָנגענומען הויז-באַק און אויף שמחות.

מיטעסטען, דערוועלט אויך ביי אינג
אין שטאָט און אָנפיהרען מיט דער
דאָזיגער אַרבייט אַזוי לאַנג, ווי דאס
יעצטיגע דייטשלאַנד וועט נישט מאַ-
לען.

דערווייל מוזען מיר ליידער פּעסט-
שטעלען, אָ דער כח פון דער סטרא-
אחרא איז נאך גענוג שטאַרק.
ש.

„סקי“=צרות.

קליינער פּעליעטאָן.

רום די טעקוועסטראַטאָרען האבען מיר
דאס גאנצע ביסל בעטל אויסגעליי-
דיגט נאך פאַר ניי-יאָהר. האָב איך זיך
ווידער געוואַנדען צום גמילת חסד נאָך
א הלואה. דערנאָך האב איך בעקומען
א גמילת חסד פון דער גמילת-חסד-
קאָסע, אַגראַדאָווא 6, פּערשאַפט אַבי-
סעל סחורה, ווענד איך זיך צו מיינע
קינדער מיט אַ בקשה, אָ זיי זאָלען
מיר העלפען האַנדלען, שטעהן אַביסעל
אין געוועלעב, ווארום איך מוז דאָך
מעהר ווי אַ האַלבען טאָג זיין פּערני-
מען אין סקאַר, גמינע און פּעראַיין,
נאָר כאָטש ווער הייזער, שרייענדיג
אָ זיי, ווילען זיי דין נישט הערען.
זיי האבען-זאָגען זיי-זייערע עסקים,
פיי וועלכע זיי זענען פּערנומען גאַנצע
טעג און האַלבע נעכט.

ווען איך האב זיך אַמאָל צוגעקוקט
מיט וואס מיינע קינדער בעשעפטיגען
זיך, בין איך געווארען אויסער זיך.
שטעלט אייך פאַר, אָ דער עלטסטער
ווען איז פּערנומען מיט זעכצנען. ער
טהוט אָן אויף די הענד אַזעלכע צוויי-
גרויסע לעדערנע הענטשקעס און האַלט
אין איין זענקען. ער זענקעט אין
די ווייכע קישענס פון בעט, אין טיש,
וואס עס לאָזט זיך נאָר. אַמאָל האט
ער אמילי אַ זענקען געגעבען אין שוי-
בען-שענקעל און אויסגעקאָסט 2 שוי-
בען. ווער איך דאָך אָנגעצינדען און
הויב אָן שרייען: האַלדעלע, זינטו משה
געווארען, צי חסר-דעה, דו מאַכסט
דאָך מיר אַ חל פון מעבעל. בערהיינט
צו מיר, אָ ער מוז „טרענירען“, באשר
אַזוי ווי ער איז אַ באַקאַנטער אין „מכבי“
און אויפן קונסטליגען זונטאָג ריכטען זיי
זיך אויף אַ מעשט מיט אַ שטאַרקער
דרושניגע פון ווארשא, מוז ער זיך

פאלט צו מיר אַריין מיין שכן גרונם
פליטאל מיט אַ געשריי - ווי זיין
שטייגער איז - אז זאָל איהם גע-
בען צו פּערשטעהן וואָס אַזוינס עס
איז „סקי“, ווארום צרות האָט ער דער-
פון אַזעלכע גרויסע, וואָס מען קאָן
זיך גאַרנישט משער זיין, וויל ער
כאָטש וויסען דעם טעם דערפון. אויב
יאַ צרות - זאָגט ער - וויל ער זיי
קאָנען אָנטאָפּען.

דעם אמת זאָגענדיג האב איך לכת-
חילה נישט פּערשטאַנען, וואָס ער מיינט
מיט דעם וואָרט „סקי“, וויל ער האט
עס אַזוי אַרויסגעזאָגט, אָ מען האָט
נישט געקאָנט כאַפּען דעם אויסדרוק.
האָב איך איהם קודם כל בערהיינט,
געלייטען אַזעלכע און איהם געזע-
טען, אז ער זאָל דערזעהלען רוהיג,
פאַוואַלי, וועל איך הערען וואָס ער
ווייל, און טאַמער וועל איך וויסען וועל
איך איהם געבען אַנפּענטפער.

נאָכדעם ווי ער האָט ביי מיר טועם
געווען פון די בליגע פאַמער-אַנצער,
האט ער אָנגעהויבען צו דערזעהלען,
וואָס איך גיב אייך איבער וואָרט און
וואָרט.
- ווי איהר ווייסט - הויבט אָן מיין
שכן - האב איך דאָך גענוג צרות,
וואס איך מוז אויסהאַלטען אַ ווייב מיט
אַהן פון אַהן 6 קינדער, עלטערע און
יונגערע. איז עקומען פאַר ניי-יאָהר
האט מען געדאַרפט טראַכטען וועגען אַ
פאַטענט פאַר'ן קרעמיל, טאָ פון וואָנען
געמט מען? האָב איך זיך געוואַנדען
צום גמילת חסד ביי דער קהלה און
נאָך לאַנגע השתוללות האָב איך אַזאָ
הלואה בעקומען. דאָן האב איך גע-
מוזט טראַכטען וועגען איינקומען אַבי-
סעל סחורה אין דער קראָם אַריין, ווא-

נאָך בעוויזען אָנהויבען טראַכטען, הער
איך, ווי ער רעדט צו מיר בוז הלשון:
טאטע, טאַמער וועסטו שוין אויפהערען
אַמאָל מיט דיינע גארישקייטען וועגען
געשעפטען; וועמען ליגען אין זינען
אזעלכע שטותים. מיר האָבען העכערע
אויפגאַבען, מיר געהן אויפבויען אַרץ-
ישראל אויף ביידע זייטען פון ירושלים.
און קיין קראַקא פאַר אַהן איך אויף דער
וועלט-קאָנפּערענץ, וואו מען וועט גע-
שטימען, ווי אַזוי אַרץ ישראל זאָל
אויפגעבויט ווערען, בין איך געקומען
צו דיר, דו זאָלט מיר געבען אויף
הוצאות.

פּערשטעהט איהר דאך, אָ ס'איז
מיר פינסטער געווארען פאד די אויגען.
אַט דער צוציק געהט אויפבויען אַרץ-
ישראל, געהט אַקעגענפאַהרען משיח'ן
קיין קראַקא...

ס'האָבען מיר אַבער נישט געהאַלטען
קיין געשרייען, ווייל ס'מאמעלע איז
מיט איהם געווען יד-אחת, איך האָב
איהם געמוזט געבען די לעצטע פאַר
גילדען און ער איז געפאַהרען קיין
קראַקא, אַהיימקומענדיג, הער איך נישט
מעהר, ווי ער האַלט אין איין שרייען,
וואָס-טו-טו, וואָס-טו-טו, ניע-
מיראָו-טו-טו.

טאָ זאָגט מיר פאניע פאמאלי בעט
זיך מיין שכן און טרעהרען רינען איהם
פון די אויגען: וואָס איז דאָס פאַר אַ
נייע צרה? כווייט פון פּערשידענע
צרות: צרות פון סקאַר, צרות פון אַ
שוויגער, צרות פון אַלעס איבערגע-
וואָסענע טעכטער, צרות, מאלא וואָס
פאַר צרות אַ יוד האָט, אַבער וואָס
מיט וואָס עסט מען דאָס? נאָ, טאַמער
האַטטו וועניג צרות, איז געקומען אַ
נייע צרה - צרות „סקי“...

פּמאָל.

גלייט וועלען מיר ערשט בעווייזען
וואס מיר קאנען. און כדי דו זאָלט
וויסען וואס דאס איז, וועלען מיר דיר
זאָנען, אָ דאס איז אַזאָ מין ספאַרט,
וואס מען רופט „סקי“, וואס, זאָג איך
און פערדערע מסתמא דעם גאָמען, פון
וואס זיי פלאַנען אַרויס אין אַ געלעכ-
טער און רופען מיך אָן: פאַנאַטיק, צי-
ריקעשטאַנענער און נאך אַזעלכע עה-
ליכע נעמען. דערווייל אבער ווער איך
אויסגעריסען, קיינער העלפט מיר נישט
צו אין דער פרנסה און אנשטאט דעם,
מאָכען זיי מיר אָן שאַרענס, אַזוי, אָ
דאס, וואס דער סקאַר האט נאך נישט
בעוויזען צוצונעמען, מאָכען זיי דער-
פון אַ חל, כאָטש צווישען אונז זאָל
עס בלייבען, בין איך אין הארצען צי-
פרידען, ווארום איידער עס זאָל קומען
אין נישט-יודישע הענד, זאָלען עס
כאָטש חרוב מאַכען מיינע קינדער.
נישט דאס אַבער בין איך אויסגען...

ווי ס'זאָל נישט זיין האָב איך דער-
ווייל צרות פון דעם דאָזיגען פּערשאַל-
טענעם, ווי זיי רופען עס אָן „סקי“,
און אויב דאָס איז אייך נאָך וועניג,
וועל איך אייך דערזעהלען נאָך אַ
שעהנע מעשה: איהר קאנט דאך מיין
יונגסט בחור'ל משה'לע, קומט ער
אַהיים פאַר אַ פאַר טאָג צוריק, אָנגע-
טהון אין אַ ברוינעם מונדיר, און נעמט
זיך געזענענען מיט מיר - וואוהין
פאַהרסטו - פרעג איך? קיין קראַקא-
ענטפערט ער. וואָס - פרעג איך וויי-
טער - פאַהרסטו מאַכען געשעפטען?
אדרבה, שוין צייט, אָ כאָטש איינער
פון מיינע זוהן זאָל פּערשטעהן, אָ מען
דאַרף דעם טאטען אַ ביסעל צוהעלפען,
כאָטש ציי זיך האָב איך געטראכט,
וואס פאַרע געשעפטען קאן ער דאס
פּאַרשייטענע-געזאָגט מאַכען, איבערהויפט
ביי די גאליציאנער, אָ ס'איז לאו
מעות בכיס, נאר איידער איך האָב

אויסלעגען זענען, וויל איך דאָך
אויסלאָזען מיין שווער געמיט? צו זיין
קאָפּ, מיט זיך אריין מיין ווייב און
פערטיידיגט איהם, אָ ער איז גאָר
גערעכט, באשר מען קאן נישט דער-
לאָזען, אָ הארעלע זאָל דעם נעכטען
מעשט פּערשפּילען און דאס וואס ער
מאָכט אָן שאַדען. שאַדט נישט; אויב
אַבער ער וועט געווינען, וועלען מיר
זיין שטאַלץ מיט אַזאָ וועהנדעל. איהר
וועט גלויבען, פאַניע סמאָל, מיין ווייב
לאָזט נישט אַדורך קיין איין באַקס-
מעשט און איז בקי אין באַקס-שולחן-
ערוך מעהר ווי אין סייטש-חומש. פון
דער יונגערער טאָכטער מיט'ן ווען האב
איך אבער נאך גרעסערע צרות. זיי
האבען זיך לעצטענס אַריינגענומען
אזעלכע לאַנגע שטעקענס. וואס זיי טהון
אָן אויף די פיס און צוויי שטעקענס
אין די הענט און שפאַצירען אַרום אין
דער שטוב און דערביי איז ביי יעדען
ריהר מיט די פיס-אָ זענקען אין שאַנק.
מיין שמולעק האט אַמאָל געזענען אַ
שפרינג מיט אזעלכע צוויי שטאַלצען
אויף די פיס און איז גלייך אַריין אין
פּענסטער. הויב איך אָן מיט זיי צו
טענה'ן שוין אין גוטען און אַ פיינער
ברענט אין מיר: גוט-זאג איך-זאָל
זיין צו אַלדע שוואַרץ יאָהר, אָ דאס
איז היינט אַזאָ מאַדע, אַבער איהר
וועט דאך מיך אומגליקליך מאַכען.
קראַנק זענט איהר-זאָג איך צו זיי אַלץ
אין גוטען-דאס צו פרובירען אויפ'ן
הויף, אין גאָס, אויפ'ן בית-עולם באַ-
דיי, אַבער נישט אין שטוב?!

מיינט איהר דאך אַוואַד, אָ זיי
ווערען נתפּעל? אַ נעכטיגער טאָג. אויף
דער גאָס - זאָגען זיי - מוז מען שוין
קאנען די מלאכה און נישט אַלע מאָל
איז די פאַווערשע דערצו צוגעגרייט,
מאָכען מיר אַ פּראָגע אין דער שטוב
און אָ ס'וועט זיין אַ שניי און אַ

צבי קאנטאר (בן-יהודה).

ריסציפלין און ריסציפליז= ברעכער...

אין לאנדאן זענען געשלאסען געווארן רען צוויי אַבמאַכען. קיין איינער פון זיי איז נאך ביז היינט נישט ראטיפֿי- צירט געווארען דורך דער מאפֿא״י, וועל- כע שיקט אַרום אין ארץ-ישראל איהרע שלוחים מיט'ן ציעל נישט צו דערלאָ- זען, אָז דער שלום-אַבמאַך זאָל ראטי- פֿיצירט ווערען. דער „השומר הצעיר“ אַרבייט בעזונדער מעשים, זייער פרע- סע איז פול מיט געגען-אַרטיקלען אין בעצוג צו די געשלאסענע אַבמאַכען, קאַרקאַטורען א. א. וו. בן-גוריון ווערט געפֿיהרט אין פֿילען זין פון דעם וואָרט. גערופֿען פֿעררעטער פון אַרבייטער- קלאס און די סאַבאַטאַזש-אַקציע ווערט געפֿיהרט אין פֿילען זין פון דעם וואָרט. אַלדאָ, עס ווערט געפֿיהרט דורך „השומר הצעיר“ אַ געגען-אַקציע לגבי די בעשליסען פון דער עקזעקוטיווע, איהרע בעשלוסען ווערען נישט נאָר נישט רעספּעקטירט, נאר פֿערקעהרט, סאַבאַטירט-צי הייסט דאס נישט דיס- ציפֿלין-ברוך? צי האט די דאָזיגע גע- גען-אַטאַקע קיין שום שייכות נישט צו דעם דאָזיגען פּאַפּולער - געווארענעם אויסדרוק, וואס הייסט „ריסציפֿליז“?

און נאך אַ זאך: אַלע זענען מודה וועגען די גרויסע פֿערדינסטען פון דער רעוויזאָניסטישער פּאַרטיי, איהר וואונ- דערבאַרען אידעאָליזם, אָז מאפֿא״י האט געפֿיהרט אַ גרויל-פּראָפּאַגאַנדע אָהן שום בעווייזען און ממשות'דיגעס, אַלע זעהן איצט קלאָר און אַפֿען, אָז אחי- מאיר איז אַ קרבן פון דער מאפֿא״ישער העצע, פונקט ווי נאך מיט אַ האלב יאָהר צוריק זענען געווען סטאַפּוויץ און ראָזענבלאַט זייער קרבן (אויך דאס האט אַ שייכות צו דיסציפֿליז) - צי האט זיך די ציוניסטישע עקזעקוטיווע וועגען דעם אַרומגעזעהן?

עס איז היינט אַ צייט פון שלום אויף דער ציוניסטישער גאַס, מען טאָר דעריבער נישט „צו ווייט“ געהן, מיר מוזען זיך אבער פרעגען: צי זענען אין דער ציוניסטישער בעוועגונג פֿער- האָן פֿרויוויליגירטע און נישט-פֿרויווילי- גירטע? צי ווען אַ פּאַרטיי, ווי „השומר הצעיר“, וועלכע איז אַנט-י-צ-י-ר-י-ז-י-ס-ט-י-ש און דערצו אין יעדע הויכע דיסציפֿלין-ערשטערש-צי דאַרף זי ווייטער זיין די ערשטע ביים בעקומען סערטיפֿיקאַטען א. א. וו.?

דאס ערשטע וואָרט אין דער פּראָגע פֿערלאַנגען מיר פון אייך, ה'ה' ד"ר טאַן, צילעב אייער עהרליכקייט און צוליעב אייער אַפֿעקטיוויטעט.

אַלדאָ, רעוויזאָניזם האט זיך מיט אַמאָל ערוואָרען דעם בעסטען נאָמען אויף דער יודישער גאַס. ער איז שוין נישט „רעאַקציאָנאַריש“, ער איז שוין אַ רעספּעקטפולע בעוועגונג און מיט איין מאָל-ווי מען זאָגט עס-אין אַ שעהנעם העלען פֿריהמאַרגען האט מען זיך אַרומגעזעהן, אָז עפֿים איז מען „נישט אין אַרדנונג“ אין בעצוג צו דער רעוויזאָניסטישער פּאַרטיי און פון אַלע זייטען שייטען זיך תהלות ותשבחות אויפֿ'ן אָדרעס פון די רעוויזאָניסטען. טאָג נאך טאָג זעהען מיר אַרטיקלען פון ד"ר טאַן, אין וועלכע ער אַק- צענטירט די אונגעווערע פֿערדינסטען פון רעוויזאָניזם און ספּעציעל פון דער ביתרישער בעוועגונג אַלס וויכטיגער פּאַקטאָר פאַר דער ערציהונג פון דער יוגענד אַלס אַנ'אמ'ת'דיגער חלוזישער עלעמנט, פול מיט בעגייסטערונג און פול מיט ליבע צו א"י.

עס ווידמען דעם רעוויזאָניזם אַר- טיקלען ד"ר שוואַרצבאַרד, ד"ר גאַט- לייב און פון אַלע אַרטיקלען קומען מיר צום אויספֿיהר, אָז די רעוויזאָניסטישע בעוועגונג איז די שטאַרקסטע אויף דער ציוניסטישער גאַס און זי איז לחלוטין נישט אַזוי „קריגיריש“ ווי מען האט במשך פון גאַנצע 2 יאָהר געשריגען און געליאַרעמט.

עס אינטערעסירען מיך איצט נישט די תהלות ותשבחות אויפֿ'ן אָדרעס פון די רעוויזאָניסטען. איך בעמיה זיך אויך נישט איצט צו דערווייזען, אָז במשך פון יאָהרען האט דער רעוויזאָ- ניזם געהאַט אויסגעשטען אונגעווי- ערע צרות און רדיפות מצד די אַפֿי- ציעלע ציוניסטישע אינסטאַנצען צוליעב וייערע... „ברעכערישע“ אַפֿעטיטען. קינדער אין די וויגען האט מען שוין אָנגעהויבען צו לערנען, אָז רעוויזאָ- ניסטען זענען „ריסציפֿליז-ברעכער“, און בעיקר, איך וויל זיך נישט בעמיהען אויפֿצווייזען דעם טעות, אין וועלכען עס האבען געלעבט די אַלע טאָג-טעג- ליכע קריטיקער.

דאס, וואס עס איז אַפֿער יאָ אינטע- רעסאַנט אין יעצטיגען מאָמענט, איז די בעציהונג פון דער מאפֿא״י און ספּע- ציעל פון השומר הצעיר צו דער ציו- ניסטישער עקזעקוטיווע און ספּעציעל צו איהר מיטגליד ה' בן-גוריון אין דיסציפֿלינאַרען זין פון וואָרט.

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

אין חדר אריין...

ווי די צייטונגען שרייבען האָט דער פֿיהרער פון די רעוויזאָניסטען וויל. זשאַפֿאַניסטיק ערקלערט אויף דער וועלט-קאָנפֿערענץ פון די רעוויזאָניס- טען, וואָס איז פּאַרגעקומען אין קרא- קא, אַז מהיום והלאה וועט ער מעהר נישט זיצען ביי איין טיש מיט אַזעלכע רעוויזאָניסטען, וועלכע קענען נישט גוט העברעאיש.

— נעמט אייך אַ מלמד — האָט ער בעדווערט מיט זיין לייבען-שטימע — און זאָל ער אייך אויסלערנען רעדען העברעאיש. נו, גאט שטעל איך מיר פֿאַר, ווי אָזי דאָ וועט זיך די זאך רעגולירען, נעמען מיר, למשל, אין טשענסטאָקאָו אָזאָ שמואל ניצמיראָוו-סקי, אַ גוטער כשר'ער הונדערט-פּראָ- צענטניגער ציוניסט-רעוויזאָניסט, אלא וואָס דען, קיין העברעאיש קען ער נישט, וועט ער זיך מוזען איצט דינ- גען אַ מלמד, וואָס זאָל מיט איהם אַנ- הויבען פון אַלף-בית. דאָס זעלבע וועט ווילן מיט אַ הערמאַן הפּרעפּערט און נאָך אַזעלכע צעהנדליגער רעוויזאָ- ניסטישע טהוער, אין אויסלערנען מוזען זיי זיך — עס איז אַ פקודה פון מנהיג, אויב זיי ווילען ווייטער אָנהייערן מיט דער דאָזיגער יונגער אַרמעע ציוניסטען-רע- וואָלוציאָנערען. כאָטש ביז איצט קאן ניצמיראָוויק שוין אַ ביסעל העברעאיש, למשל, די ווערטער „תל-חי“ זאָגט ער

מרדכי קויפּמאַן.

מיט'ן אינטערנאַציאָנאַלען עקספרעס פאַריז-ווארשא.

יעדער טאָג ברענגט נייע פֿעראַרד- נונגען, צוגאב - פּאַרשריפטען, וועלכע זענען געריכטעט געגען די אויסלענדער (לייען: „פּאַלאַנע“), געוויסע צייטונגען צעשריבען זיך געשטאַק וועגען דער וואַקסענדער אַרבייטסלאָזיקייט פון די פּראָציווישע אַרבייטער. הערליכע שאַפט אַ ספּעציעלען קאָמיטעט ביים מיניס- טערן-ראַט מיט ברייטע פּאָליטיקען צו פּאַרשען די עקאָנאָמישע לאַגע אין לאַנד. דער פּויליש-פּראָנציאָווישער, פּריינד- שאַפטס-קורס פֿערשטאַרט זיך פון טאָג צו טאָג, די גאַנצע פרעסע איז אויפ- געקאָכט: מען דאַרף דעם פּראָנציאָו- שען אַרבייטער געבען פּאַרצוג איבע- ראַל; זאָל מען אַרויסשיקען 350 טויזענד אויסלענדער און דאס אַרבייטסלאָזי- קייטס-פּראָבלעם וועט פֿערשווינדען ביי אונז. די רעכטע ליאַרמען: זאָל מען פּעסט פֿערשליסען די טויערען פון פּראָקרייך, זאָל מען מאַכען אַ סוף צו די גרופּען, וועלכע קומען אָהער אויף אונזער טעריטאָריע מאַכען פּאָליטישע חשבונות, פון וועלכע מיר האבען תמיד צרות.

די רעוולטאַטען דערפֿון: יעדען אַזענד „ראַפֿלס“ (פּאַלאָועס) אויף אויט- לענדער. גאַנצע קוואַרטאַלען ווערען אין איין אויגענבליק אָבערשלאָסען. אַלע לאַקאַלען, קאַפּעס, רעסטאָראַנען, פּאַר- עסטעטירט הונדערטער מענשען, ביי וועלכע ס'ווערען גענוי קאַנטראָלירט זייערע פּערזענליכע דאָקומענטען און ווער ס'האט נאָר נישט עפֿים אין אַר- דנונג ווערט אויסגעוויזען און צוגע- שטאַלט צו דער גרעניץ. דאס בילד איבערהאָרט זיך יעדען טאָג אויף אַנ- אַדער אַרט. קיינער ווערט נישט גע- שוינט. מען האַלט זיך אָב פון געהן אין אַווענד אין די גאַסען, אין עפענט- ליכע פּערזענליכע ערטער. ס'ווערט ענג, פֿערדרויג.

אויסלענדער, פּאַליאַקען, אויסגעווי- זענע און נישט-אויסגעוויזענע. הויבען אָן צו ביסלעך אַהיימצופֿאהרען צוריק קיין פּוילען. נאך יאָהרען האָרעוואָניע און שווערע פּראָצע, ווערט אַלץ אויף דער שנעל ליקווידירט און מען מאַכט זיך גרייט דאס פּעקעל. ס'ענטשטעהן פּרישע רייזע-באָרדס, וועלכע האבען דערשטאַלט דעם מאָ- מענט. זיי רעקלאַמירען ווי געהעריג זייערע רייזע - אונטערנעמונגען און מאַכען גאַנץ גוטע געשעפטען דערבײַ. יעדען טאָג פּאַהרען אַב מיט זייערע „נעוועלשאַפטס צוגען“ הונדערטער מענ- שען. די עמיגראַנטען ווערען בעגלייט ביז דער דייטשער גרעניץ דורך זיי.

ציען צו כאַפּען דערבײַ אַ פֿערזינסטעל, ווערען טאקע אַ סך פּלעצער צוגעגרייט אויף גליטשען. ווי אַזוי טהוט מען אָבער צווייטען דעם פּעראַינטערעס- טען עולם, לאָזט מען אַרויס „לע- טוטשקעס“, וואו מען איז מודיע אַזוי און אַזוי. היות אָבער, ווי גליטשערס זענען אינטערנאַציאָנאַל ד"ה, אָז גליטשען טהוען זיך אַלע אָהן אונטערשיעד פון ראַסע, וויל מען צופֿירדענסטעלען סיי יודען און סיי נישט-יודען, לאָזט מען אַרויס די „לעטוטשקעס“ אויף ביידע שפּאַכען: אויף פּויליש און יודיש, און דערבײַ מאכט מען עס אויף אַ געניג- לען אופן - מען האָט די „לעטוטשקע“ אַדורכגעריסען אויף צוויי העלפטען, בעזונדער יודישע און געוואַנדער- פֿישע. איז אַדורכגעגאַנגען אַ יוד, האט ער בעקומען די יודישע טייל, אַ קריסט ווידער האט בעקומען בלוז די פּוילי- שע. ס'האָט אָבער אויך געטראָפֿען, אָז דער פּאָנאָדערשטיגער האט נישט דער- קאַנט גענוי ווער ס'איז אַ יוד און ווער אַ קריסט און האט קריסטליכע דורכ- געהער געטיילט יודישע בעקאַנטמאַכונ- גען און ווען ער האט זיך געכאַפט, איז שוין דער קריסט געהאט אַוועק מיט דעם יודישען פּלאַנבאַלט.

איינ זאך איז אָבער געווען קלאָר, אָז דער אינהאַבער פון דער גליטשע מוז זיין אַ קריסט, אַנדערש, וואָלט ער נישט גישט געמאַכט קיין יודישע „לעטוטשקעס“... נאָר אַ קריסט מיינט, אָז אַלע יודען, צווישען זיי אויך די גליטשער, לעזען נאָר יודיש; נאָר אַ קריסט קען פאַלען אויף אַזאָ גליטשיגע פאַרשטען. די לעצטענס - ענטשטאַנענע יודישע רייזע-באָרד „טאָריסט“ אונטער דער לייטונג פון אינזש. ב. וואַלסקי האט סיכטיג געאַרבייט אויף דער יודישער גאַס און איינגעאַרדענט צום צווייטען מאָל אַ געוועלשעפֿטס רייזע קיין פּוילען צו אַ ביליגערן פּרייז און האט טאַק אַ צונויפֿגעבראַכט אַנ'ערך פון 250 יודען, דעם צוג קאָן מען דרייסט, אָהן גוזמא, אַנרופֿען „דער אינטערנאַציאָנאַלער יו- דישער עקספרעס“.

אַזוי לאַנג ווי מען האט זיך נאָך געפֿינען אין „מעטראָ“, וואס ס'פיהרט צום „גאַר די גאַר“, האט מען נאָך אַלץ געפֿיהלט און געשטעמט מיט פּאַרזי, מיט די בולוואַרען און מאָנמאַרט, וואס וועט דיר קיינמאָל נישט מיאוס ווערען דיר קיינמאָל נישט מיאוס ווערען דאָרט צו זיין. באַלד אָבער ווי מען איז אַריינגעפאַלען אויף „גאַר די גאַר“, דעם באַהנהויף, פון וועלכען מען פּאַהרט קיין פּוילען איבער בעליגען און דייטשלאַנד, האט עס אַנגעהויבען צו טומלען און ווימלען מיט רעזעשוב און לאָדז, מיט וואַרשא, און לעמבערג, קא- ליש און ראָדאָם. אַלע האבען געשרי- גען און געליאַרעמט אויף האַלב-יודיש און האַלב-פּראָנציאָוויש מיט אַלע ספּע- ציעלע העוויט און מאָמענטאַל, אין איין אויגענבליק ווערט פֿערשווינדען דאס רייכע, שעהנע, לאַקענדע פּאַרזי און דו געפֿינסט זיך אויף דער „יודענ- שטאַטס-טעריטאָריע“, וואו אַרום דיר איז אַלץ און בלוז יודען.

יעדער איינער האט פּאַראויס בע- שטימט זיין נומערירטען פּלאַץ אין ווא- גאָן דורך דער רייזע-געוועלשעפֿט. עס איז נישטאָ קיין מורא, אָז מען וועט דיר דעם פּלאַץ אויסכאַפֿען. און דאָך איז עס עפֿים נישט יודישליך נישט צו שטופֿען זיך. הונדערטער בעקאַנטע און קרובים זענען געקומען געוועגען זיך מיט די אָפּפּאַרענדע. מען פּאַקט אַריין די וואַליזעס און גרויסען גאַנצען די קופּעטען, מען הערט פון די זייטיגע, וועלכע זענען געקומען זיך געוועגען: „היינט בעגלייטען מיר אייך, מאָרגען וועט מען אונז בעגלייטען“, אַלע זע- נען עפֿים אַרומגענומען פון אַ יאוש- שטימונג, לאַנגע יאָהרען פון פּראָספּע- רייט האבען גאַנטיש מעסט איינגע- פּונדוועט דעם איינגעוואַנדערטען יו- דישען קבוצ פון די לעצטע יאָהרען.

דער לאַנגער צוג פון 14 וואַגאָן, קריסט קען פאַלען אויף אַזאָ גליטשיגע המצאה.

דאָס איז האָט געריהרט.

ווי די לעזער זעהען אין דעם היינ- טיגען אָנאַנס פון דער עלעקטראָוויניע, איז די עלעקטרישע קראַפט ביליגער געוואָרען מיט עטליכע גראַשען.

זאָל מען זיך נישט מאכען קיין גרוי- טען אַפּעטיט און זיך דאָס נישט צו- שטאַרק נעמען צום הארצען, אָבער פון דער אַנדערער זייט מוז מען אַנער- קענען, אָז עפֿים איז עס פּאַרט, אָז יעדענפאַלס די עלעקטראָוויניע האט פון איהר אייגענעם ווילען, אָהן שטרייכען, דאָך אַראָנגעלאָזט פון פּרייז, וואָס ווערט אויפגענומען מיט צופֿירדענהייט דורך די אָפּפּאַנעטען.

אונז אינטערעסירט אָבער אַנ'אנדער- רע זאך: פארוואָס שווייגען די בעלי- בתים מיט'ן דירה-געלד, פארוואָס שווייגט דער מאַניסטראַט מיט'ן וואסער, פארוואָס צאָהלען מיר פשוט מיט בלוט פאַר אַ ביסעל וואסער, אפשר וואָלט גענוג געווען, אָז אויך דאָס דאָזיגע אייז, וועלכעס מאכט פֿריהרען דאָס בלוט אין אונזערע אָדערען, זאָל זיך אַ ריהר טהון. מיר האָבען שוין נישט מעהר קיין כּח, זאָלען אויך די בעלי- בתים און דער „אילען“ זיך אַראָבע- מען אַ מוסר השכל פון דער עלעק- טראָוויניע און אויך אָנהויבען צו רע- דוצירען פון די הויכע פּרייזען.

אמת, דערווייל האט די עלעקטראָוו- נייע אַראָנגעלאָזט סך-הכל 5 פּראָצענט, אָבער זי האָט עס דאָך געטהון, און

געשלעפט פון צוויי לאַקאַמאַטיווען ריהרט פון אַרט. ס'פֿערשווינדען די לעצטע שפורען פון פּאַרזי און דער עולם הייבט זיך אָן נעהנטער צו בע- קענען איינער מיט'ן צווייטען און זיך צו דערצעהלען געשיכטעס פון זייערע איבערלעבונגען איבער דער גאַרער וועלט, וועלכע קלינגען ווי ערצהלונג- גען פון „טויזענד און איין נאָכט“. זיי זענען אָבער אמת'ע, רעאַלע, דער- צעהלט מיט אַזאָ פּשטות, נישט צוגע- טראַכט, אָהן פּאַנטאַזיע, וואס יעדער איינער האט מיטגעמאַכט במשך פון די יאָהרען, ווען ער איז אַוועק פון דער אַלטער היים, וואָלגערענדיג זיך איבער לענדער און מדינות, פון די נידריגסטע שטאַפלען ביז דער העכסטער הויך און פערקעהרט. פאַר מענשען, וועלכע לע- בען זיך אויס זייער גאַנץ דאָ-זיין אפּי- לו אין אַוועלכע „קליינע שטעטלעך“ ווי ווארשא, לאָדז, קלינגען אַזעלכע געשיכטעס פשוט פּאַנטאַטיש, געזעהן פון אַ קינעמאַטאָגראַפֿישער לענטע. פילם- רעזשיסערען און ראָמאַנען - שרייבער קענען שפען זייער מאַטעריאַל פאַר זייערע אַרבייטען פון אַזעלכע רייזעס און ראַעצהלונגען פון מענשען, וועלכע האבען אויסגעזעהן אַ וועלט און אַלע „עבורה-זרה"ס" געדינט.

די צייט לויפט, מיר זענען שוין אַריבער די בעלגישע גרעניץ, קיינער טראַכט גאַרנישט וועגען כאַפּען אַ דרי- מעל, אַלע זענען פּעראַינטערעסירט, נייגערדיג ביז גאַר, דער עולם בעוואונ- דערט די דייטשע לאַנדשאַפט: „ווי זוי- בער, ווילן איכטיג, פּלאַנמעסטיג אַלץ איז דאָ אין דעם דייטשלאַנד“ אַלע קרעכ- צען אויף היטלער'ן ימח שמו, וואס ער האט געבויג אַ תל געמאַכט פון דעם טייערן לאַנד. דער יודישער „יע- קע“, אַ פּוילישער בירגער, אַ פּליט פון דייטשלאַנד, שוין אַנדערטהאַלבען יאָהר אין פּאַרזי, איצט אויסגעוויזענער, געוואלט פאהרען קיין ארץ-ישראל און זיך נישט געקאַנט דערווארטען - לאָזט קיינעם נישט קרעכצען: „וואס ווייסט איהר, „גרינע“, צו רעדען וועגען דיי- טשלאַנד, אונזער געוועזען טייער פא- טערלאַנד, מיינע 15 יאָהר לעבען אין בערלין אין רייכטום און לוקסוס וועט קיינמאָל נישט פּערגעסען ווערען.“ ווי ער גיט אונז איבער האט ער טאַקי אויף וואס צו וויינען, איצט מוז ער צוריקפֿאהרען קיין פּוילען, אָנהויבען אויספֿינדי, אויב ס'וועט נאָר זיין ביי וואס.

מיר דערנעהנטערן זיך צו דער פּוי- לישער גרעניץ. נאך עטליכע שעה רייזע און מיר וועלען שטעהן בלייבען אַקעגענאָיבער דער גרויער ווירקליכקייט. נאך 2 שעה, נאך אַ שטונדע און די גאַנצע מחנה צעפֿליהט זיך מיט דעם גרויסען פּראָגע-צייכען.

וואס מאָרגען, וואס ווייטער?

זיי די בעלי-בתים מיט דעם „אילען“ ריהרען זיך נישט פון אַרט. דעווייל פּערצייכענען מיר, אז דאָס אייז פון דער עלעקטראָוויניע האָט זיך געריהרט.

יודען זענען הונגעריג. נישט נאָך קולטור, נאָר נאָך אַ פשוט טריקען שטיקלע ברויט. איך האָב צוגעקוקט, ווי אַזוי מען פּערטיילט שבת צווישען די פעסענטען פון די „תומכי עניים“ די חלות און ברויט, ווער עס נעמט און וואָס עמי- צער בעקומט. וואָס זאָל איך אייך זאָ- גען - מיין פּעדער איז נישט אימ- שטאַנד צו בעשרייבען דאָס טרויעריגע בילד, מענשען, וועלכע זעהן אויס גאַנץ אַנשטענדיג, וועלכע זענען ערשט פֿאַשטלאַנג געווען שנעע בעלי-בתים, מוזען געבויג היינט אַנקומען צו די „תומכי עניים“ (גוט-שבת-יודעלעך“), און ווען זיי בעקומען די פּאַרציע, כא- פען זיי עס צו ווי אַ געבראַטענס, ווייל דאָס איז אפשר דאָס איינציגע, וואָס זיי האָבען זיך צו דערגעהרען אַ גאַנצע וואָך.

כ'ווייס, אַז ביי אַ סך פון די לעזער וועט דאס איינקומען איבערגעטריבען, נאָר ליידער איז דאָס אַ טרויעריגער פּאַקט. כ'ראט, אָז די וועלכע צווייפלען דערין, זאָלען זיך קומען איבערצייגען, ווייל איך בין מודה, אַז איך אַליין בין אויך געווען אַ שטיקעל אפֿיקורס ביז איך האָב זיך נישט נעהנטער דערמיט בעקענט.

דאָס בילד איז טרויעריג, אָבער אַ פּאַקט איז, אַז הונדערטער יודישע

פ. בלומענקראנץ.

ביי יענעם.

(פילד).

ש. ניעמיראווסקי.

דער מוטיגער קעמפער.

פערלעך-ליגע האבען אָבערהילכט אויף דער גאַנצער וועלט. ער האט פֿעסט און ענטשלאָסען געוואָלט: דאס יידישע פֿאָלק פֿאַדערט פֿון דער וועלט יושר און דאס מוז און וועט קומען, דען דעם שטאַרקען ווילען פֿון יידישען פֿאָלק וועט קיינער נישט זיין אימשיטאָנד צו צוברעכען.

אַט דאט אַמאָל יונגעשטעקע סטודענט-טיל, וואס איז זיך טאָר די 30 יאהר אַזוי גרויס און מעכטיג צוואַקסען און איז געוואָרען דער גרעסטער יידישער נאַציאָנאַלער קעמפער, אַט דאס קליינ-טשיקע מענשליכע, וועלכעס ביטערט און פֿיהלט אַזוי פֿיעל מיט די ליידען און פֿיין פֿון דעם יידישען פֿאָלק, האט געוויינט און הייסט אויך ביים היינטיג-גען טאָג מיט זיין פֿעשיידענעם נאָמען נישט מעהר ווי זאב זשאָבאָטינסקי.

קעמף ווייטער, ווירדיגער זעהן פֿון פֿאָלק קעמף ווייטער, מוטיגער נאַציאָנאַלער קעמפער! דאס יידישע פֿאָלק האט צו דיר צוטרוי, דאס יידישע פֿאָלק וועט דיר מיטהעלפֿען קעממען ביז צום גרויסען געזעץ.

אויפֿגעצויגן וועלדער.

די גריןסע עליה איז מחייב ווי אַמ-שנעלסטען צו שאַפֿען פֿיעל אַברוה-פֿלעצער פֿאר די נייע טויענדער אַג-קומענדע בויער פֿון לאַנד און בעדע-קען דאס לאַנד מיט נייע וועלדער.

ט"ו בשבט - ראש-השנה אלימות איז דער טאָג ווען דאס יודענטום אין גלות שפּענדעט פֿאר דער פֿערגרעסע-רונג פֿון די שוין-געפֿלאַנצטע און פֿאר דער שאַפֿונג פֿון נייע וועלדער אין לאַנד.

היי-יאהר, ווי ס'איז שוין די טראַ-דיציע פֿון דער בעוועגונג, וועלען די פֿערשידענע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציעס זאָמלען פֿאר דער בערייכערונג פֿון די חורשות אויפֿ'ן נאָמען פֿון זייערע פֿיה-רער און איהעלפֿען.

ס'איז דאָך נישט פֿערהאַן קיין בע-סערער דענקמאָל פֿאר די וואַרטזאָגער און בעגרינדער פֿון דער בעוועגונג, ווי די אייביג-פֿליהענדע וועלדער אינ'ם פֿערייאָנגס-לאַנד.

שבת-שירה, ווען ס'פֿאלט אויס ט"ו בשבט, וועלען איבעראַל געמאכט ווע-רען נדרים פֿאַר „יעזר-הארץ", חוץ דער גרויסער טראַדיציאָנעלער זאמלונג פֿון „יעזר-הארץ", ווען די עסקנים ווע-לען פֿערטיילען בייטפֿעלעך מיט א"י פֿרות, וועלען איבעראַל איינגעאָרדענט ווערען קינדער - פֿערוויילונגען, ט"ו בשבט-אָווענדען, אַקאַדעמיעס א. א. וו. אין א רייע שטעט קומען פֿאר גרוי-סע ארץ-ישראל-באַזאָרען.

די קרן קימת זאמלונגען ט"ו בשבט וועלען ערמעגליכען נייע טויענדער בוים-פֿלאַנצונגען אין אונזער היימלאַנד, שאַפֿען אונזערע אייגענע יידישע וועל-דער אויף אונזער אייגענעם נאַציאָנאַ-לען באָדען.

פ. ר.

וואו ער טאָגט, דאָרט נעכטיגט ער נישט, פֿערביטערט, פֿערשמאכט, צוקו-קענדיג זיך צו די ליידען און פֿיין פֿון יידישען פֿאָלק. עס טרוימט דאס קליינ-טשיקע מענשליכע מיט דעם שטאַרקען און געוונדען פֿערשטאַנד, אַז עס וועט איהם ענדליך געלונגען אויפֿצוטרייט-לען דעם מענשליכען געוויסען פֿון דער גאַנצער וועלט און די דאָזיגע מענשלי-כע געוויסענט וועלען פֿאָדערן פֿון די מאַכטען רעכט און גערעכטיגקייט פֿאַר דעם יוד. פֿאָלק.

אזוי האבען געקלינגען די ווערטער אויף דער רעוויזיאָניסטישער וועלט-קאָנפֿערענץ, אַזוי האט אָבערהילכט-דער וועג געשריין פֿון יידישען פֿאָלק אַזוי האט גערופֿען אַט דאס קליינטשיקע מענשליכע, די ציוויליזירטע וועלט צו רעכט און גערעכטיגקייט. זיינע ביטע-רע ווערטער געגען ענגלאַנד - דער מאָנאַטאַר-מאַכט, אויך געגען דער

די יידישע בעפֿרייאָנגס-אַרבייט אין ארץ-ישראל האט נישט נאָר געענדערט דעם ווירטשאַפֿטליכען און קולטורעלען אויסזעהן פֿונ'ם לאַנד, נאָר האט אויך ראַדיקאַל געענדערט זיין לאַנדשאַפֿט.

מיט אַ גאָר קורצער צייט צוריק האָט דאָס לאַנד נישט געהאט אויף זיך כמעט קיין גרינעם פֿלעק פֿון אַ וועל-דעל און דאס מענשליכע אויג פֿלעגט מיעד ווערען פֿון די גרויע בערג-פֿאַר-בען און פֿונ'ם מדבר-קאַלאַריט, וועל-כער האט ביז נישט לאַנג כאַראַקטערי-זירט דאָס פֿערוואַרלעזטע לאַנד.

אזינד, ווען מ'פֿאַהרט אַדורך דאָס לאַנד אין די פֿערשידענע ריכטונגען זעהט מען שוין די פֿרוכטען פֿון דער גרויסער חלוצ'ישער טהאט פֿון דער געטרייער יוגענד און פֿון דער אָפּפֿער-ווייגיקייט פֿונ'ם גאנצען פֿאָלק.

בערך אַנדערטהאַלבען מיליאָן בוים מער בעדעקט יעצט 7000 דונאס נאצ-יאָנאַלען באָדען.

דער קרן קימת האט אין אַ קורצער צייט אויפֿגעטוהן דאָס, וואָס איז פֿער-נאָכלעסיגט געוואָרען אין פֿערלויף פֿון די הונדערטער יאָהרען.

די גרינע וועלדלעך אויפֿ'ן יידישען נאַציאָנאַלען באָדען זענען געווען אַ בריכה פֿאַר דער נאנצער אַרטיגער בע-פֿעלערונג.

העכער 50.000 יודען זענען אַריינגעקומען אין תּרצ"ד קיין א"י. די היי-יאהניגע עליה וועט וואַרשיינליך דער-גרייכען ביז 60.000 יודען. ס'מוז דע-ריבער תּיכף געוואָרגט ווערען וועגען אַברוה-פֿלעצער פֿאַר די נייע עולים, וועלכע שטאמען פֿיקר פֿון אייראָפּא און גוטיגען זיך אין א ביטעל שאַטען און אָפּפֿרישענדער לופֿט נאך זייער שויןער ארבייט אין די נייע קלימאַ-טישע פֿערייאָנגען.

ווען קאַלט ביז געפֿורירען צו ווערען, איז דערויף ווינטער; דאס, וואס איין אַרטיסט האט געוואלט דעקלאַמירען ביאָליק'ס אַ שיר אויף העברעאיש און איינער פֿון „הויכגעשעצטען פּאָעליקום" האט דוקא געוואלט, אַז ער זאל זע-קלאַמירען אויף פּויליש, כאָטש דער לעצטער פֿערשטעהט אַזוי פּויליש, ווי העברעאיש. דאס אַלץ בין איך מוחל, דערויף איז עס אַ קליין שטעטלעך און אומעטום מוז זיך געפֿונען איינער, וואס וויל ווי יענער שניידער ווייזען אַז ער לעבט, דעריבער ווען דער שמש זאָגט יעלה יבא, זאגט ער לא יעלה ולא יבא. נאָר דאס אינטערעסאַנטע איז וואס אין דעם קליינעם שטעטלעך, טאָר מען נישט איינאָרדענען קיין שום אי-פֿערזען, אויב ס'ענדיגט זיך נישט מיט טאַנצען.

אויך די דאָזיגע אַקאַדעמיע האט זיך געענדיגט מיט אַ טאַנץ-אָווענד. ס'זאָגט זיך נאָר אַזוי טאַנצען. באַלד, ווי נאָר ס'האט זיך געענדיגט די אַקאַדעמיע האט איינער פֿון די אַרדנער אויספֿער-פען בקול רם: ווער ס'וועט איינצאָה-לען 20 גראַשען וועט צוזאַמען מיט זיין פֿאַרשטערקט קאנען טאַנצען ביז אין דער פֿריה. ס'האבען זיך אפילו געפֿי-

פונקט 30 יאהר איז אַריבער זייט די רוסישע צאָרישע רעגירונג האט געגעבען אַ קאנסטיטוציע מיט דער דאָטע פֿון 17-טען אָקטאָבער; פונקט 30 יאָהר איז פֿאַראַיבער פֿון דער גרויסער כּוואַליע פֿאַרגאַמען, וועלכע זענען דאָרט פֿאַרגעקומען נאך דער דאָזיגער „קאַנ-סטיטוציע" און פונקט 30 יאהר איז פֿאַראַיבער ווי דער יוגנישטקער סטו-דענט האט געשאַפֿען די ערשטע און אַזוי בעוואוסטע יידישע „סאָמאַאַפּאָ-נע". דאס דאָזיגע מוטיגע מענשליכע שטעהט מיר נאך ער-היום פֿאַר די אוי-גען. ער איז דאמאלס נישט געוועזען קיין גענעראַל, טראָץ דעם, וואס ער איז געוועזען דער שעפֿער פֿון דער וועלכעסווי; ער איז געווען אַ בע-וועהליכער סאַלדאַט, ער איז מיט אונז מיטגעפֿאַהרען פֿון שטאָדט צו שטאָדט און האט אַליין העלדיש גע-קעמפט געגען די רוסישע „שטאַנע-סטיניקס", וועלכע האבען פֿערגאַסען אַזוי פֿיעל אונשוילדיג יודיש בלוט. זיי-נע ווערטער האבען געדונערט, זיין יונ-גע און שטאַרקע שטימע האט הויך גע-הילכט, רופֿענדיג אַלע יודען און נישט-יודען זיך צו שטעלען צום קאַמף פֿאַר רעכט אין גערעכטיגקייט, זיינע ווער-טער זענען געווען אַדורכגעווייקט מיט בלוט און טרעהרען און זיי האבען אריינגעדרינגען אין די עהרליכע הער-צער פֿון די רוסישע מאַכטען. און נישט איין אמת'ער רוס האט זיך געשטעלט אויף זיין פֿערלאַנג צום קאַמף פֿאַר אמת און יושר.

30 יאָהר איז פֿאַראַיבער, ווי דאס יונגע סטודענטל מיט דעם אמת'ן יודי-שען האַרץ און אויסגעוואַקסען אין אַ גרויסען פֿאָלקס-העלד. שוין 30 יאָהר, טאָג-איין טאָג-אויס, יאָהר-איין, יאָהר-אויס, אַרבייט ער און קעמפט פֿאַר אַ בעסערן מאָרגען פֿאַר'ן יידישען פֿאָלק. שוין 30 יאָהר וואַלדערט ער זיך אַרום איבער דער גאַנצער וועלט, דאָרט, פֿון די יידישע געלעהרטע, ניכט וואָהר? - איז ער אַזש „אַריין" צוליבע התלהבות אין פֿרייטשען לטון.

ר' מרדכי, וועלכער האט בחור'ווייז געלערנט שיטות, מחדש געווען אַ סך, געזאָגט פֿלפּול און אפילו איצט, ווען ער האט אַ פֿערדרעהטען קאַפּ, האט ער נאך ליעב נאכצוגאָנגען אַנ'איינפֿאַר-האט אַריינגעשמייכלעט מיט בטול אין דער ברייטער פֿאַרד, הערענדיג דעם בוכהאַלטער'ס גערעדעכץ, וועמען ער האט געהאַלטען פֿאַר אַ קנאַפֿען יודע-ספר.

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

(המשך קומט).

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

(המשך קומט).

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

פונדעסטוועגען האָט ער נישט אי-בערגעריסען, טראַכטענדיג דערייב: - הילוי וואַלטען קיין ערנערע פֿון דעם זעליגמאַנען נישט געווען. נישט קיין גרויסער ידען, אבער אַ יידישער מענטש איז ער דאָך און אַ בעל-דוך-ארץ און נישט ווי די היינטיגע-השם ישמרו-לאַפּוועס און עזות פֿנימ'ער...

OGŁOSZENIE ELEKTROWNI w CZĘSTOCHOWIE

SPÓŁKI Z OGR. ODP.

Niniejszym podaje się do wiadomości P. T. Abonentów Prądu, że ceny za prąd elektryczny w Częstochowie zostały z dniem 1 stycznia 1935 roku **ZNIZONE** i wynosić będą:

	przy taryfie blokowej dla mieszkań	przy taryfie blokowej dla sklepów
blok I	85 gr. za 1 kwh	85 gr. za 1 kwh
blok II	38 „ „ 1 „	47,5 „ „ 1 „
blok III	19 „ „ 1 „	33 „ „ 1 „
Taryfa dla reklam		33 gr. za 1 kwh
Taryfa dla Urzędów i Instytucji Państwowych		67,5 „ „ 1 „
Taryfa dla Władz Komunalnych (Magistratu)		45 „ „ 1 „
Taryfa za prąd do motorów (maksymalna)		40 „ „ 1 „

Cena maksymalna za światło, używane w sporadycznych wypadkach, wyniesie 90 groszy za 1 kwh (zamiast dotychczasowych 98 gr.).

Zniżone zostały również opłaty miesięczne stałe w stosunku 5%

ELEKTROWNIA w CZĘSTOCHOWIE

Spółka z ogr. odp.

OGŁOSZENIE

TOWARZYSTWA ELEKTRYCZNEGO Okręgu CZĘSTOCHOWSKIEGO

Spółki Akcyjnej

Niniejszem podaje się do wiadomości P. T. Abonentów Prądu, że ceny za prąd elektryczny w OKRĘGU CZĘSTOCHOWSKIM zostały z dniem 1-go stycznia 1935 roku **ZNIZONE** i wynosić będą:

	przy taryfie blokowej dla mieszkań	przy taryfie blokowej dla sklepów
blok I	85 gr. za 1 kwh	85 gr. za 1 kwh
blok II	38 „ „ 1 „	47,5 „ „ 1 „
blok III	19 „ „ 1 „	33 „ „ 1 „
Taryfa dla reklam		33 gr. za 1 kwh
Taryfa dla Urzędów i Instytucji Państwowych		67,5 „ „ 1 „
Taryfa dla Władz Komunalnych (Magistratu)		54 „ „ 1 „
Taryfa dla prądu do motorów (maksymalna)		40 „ „ 1 „

Taryfa do oświetlenia mieszkań i sklepów do 80 Wtt na **WSI** — bez licznika za jedną lampę 15 Wtt wyniesie:

	w mieszkaniu	w sklepie
W miesiącu styczniu	Zł. 1,50	Zł. 0,95
lutym	1,21	0,71
marcu	0,95	0,45
kwietniu	0,54	0,30
maju	0,41	0,30
czerwcu	0,30	0,30
lipcu	0,41	0,30
sierpniu	0,50	0,30
wrzeźniu	0,68	0,30
październiku	0,95	0,72
listopadzie	1,21	0,72
grudniu	1,62	0,98

przy zniżonej opłacie miesięcznej za ogranicznik do 25 groszy.

Cena maksymalna za światło, używane w sporadycznych wypadkach, wyniesie 90 groszy za 1 kwh (zamiast dotychczasowych 98 gr.).

Zniżone zostały również opłaty miesięczne stałe w stosunku 5%

Tow. Elektryczne Okręgu Częstochowskiego

Spółka Akcyjna

פון „דבורה“

היינט פרייטאג 8-30 אָווענד קומט פאר די פארטעצונג פון רעפערט „דער ציוניזם און דער פאליטישער מאנדאט“ דורך ה' אינוש. אַרלינסקי. יעדע שבת 4 נאכמ. קומט פאר א פרעסע-איבערזיכט איבער די וויכטיג-סטע ציוניסטישע געשעענישן, געפיהרט דורך ה' ווארשאווער. עס ווערען אנגענומען איינשרייבונג-ען פון נייע מיטגלידער, יונג.

וועלכע איז פארגעקומען דעם 13-טען ד. ח. אין קראקא. מארגען שבת, האָלד 3 נאכמיטאָג קומט-פאר די ווייטערע לעצטע פון יודישע געשיכטע, געפירט דורך פראפ. ב. וויינבערג. איינגאנג פאר חברים און סימפאטיקער.

פון דער יודענשטאט-פארטיי

שבת, דעם 19-טען ד. ח. 8-30 אָו. קומט-פאר א שיחת חברים דורך דער מינה עברית.

פון בע"מ

די העברעאישע קורסען ביים היגען סניף בע"מ קומען ווייטער פאר רעג-לער יעדע זונטאג און מיטוואך אָווענד. דער אָבזאָהל איז א מינימאלער 10 גר. פון א לעקציע. היינט פרייטאָג, 8 אַ ווייגער אָווענד קומט פאר אַ חברים-פערזאָנלעכע פון „ברית עבודה מנורה“, אויף וועלכער די חברים ל. קאפלינסקי און ע. יאקו-באוויטש וועלען אָנגעבען בעריכטען פון דער 1-טער בע"מ קאנסעראַנץ.

גייט אַרבייט די יודישע אַרבייטסלאָזע!

(ווענדונג צו די יודישע אַרבייטס-געבער).

יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני
העני עושה עם בעל הבית.

(ויקרא ס' ד"ח).

מעהרערע אַרבייטער מיט דער ביטע אויף זיי זיך מרחם צו זיין, זיי צו געבען אַרבייט אין וויערע סאַבריקען. אָבער אומזיסט! מען פערטיגט זיי שנעל אָב מיט דעם אויסרייד, אָז מען גויסטיג זיך נישט אין קיין אַרבייטער; וועהרענד סאַקטיש נעמט מען אנדערע אַרבייטער יאָ צו. פארוואס זאָל דאס אָבער אָזוי זיין? פארוואס זאָלט איהר, אַרבייטס-געבער, אייך נישט אינטערעסירען זיך מיט דער בלוטיגער לאַגע פון אייערע עלענדע ברידער? פארוואס זאָלען איי-ערע אויערע זיך נישט צוהערען צו די גרויסע וועה-געשרייען פון די געדריקטע און געקוועלטע דערלאָזט נישט, אָז די רייען פון די, וועלכע זענען געצוואנגען צו פערטעל-ברויט זאָלען נאך פער-גרעסערס ווערען? נישט נדבות, נישט מתנות קענען דאָ העלפען צו ענדערען דעם טרויערען און ביטערען מצב נאר אַרבייט.

זאָל יעדער אַרבייטסגעבער געבען ביי זיך צו מערדיגען וועניגסטענס אַ קליינע צאָה יודישע אַרבייטער, דאס וועט זיין דאס וויכטיגסטע און דאס בעסטע וואס איז מעגליך צו טהון אין דער יעצטיגער שווערער צייט. אויף דעם האבען אונזערע חכמים שוין לאַנג אָנגעוויזן אין וויערע טייערער מליצה: יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית — ד"ה דאס וויכטיגסטע וואס דער בעל-הבית קען טהון פאר דעם אַרימען איז: העני עושה עם בעל הבית, — דער בעל-הבית זאָל איהם ביי זיך געבען אַרבייט.

העלפט! די לאַגע איז א שווערע, א קריטישע און עס איז דרינגענד גויסטיג צוצואיילען די מיטלען די גויס צו לינדערן.

נחום אש אבד"ק

טשענסטחוב, י"ג שבט תרצ"ה.

ווען געברייט מען

ביי רעאומאטיזם, פאדאגרא נערווען און קאפ-שמערצען, גריפע און פערקיהלונגען דינען די טאגאל-טאבלעטקעס אויסגעצייכענט. זיי פערלייכטערן זעהר. צו בעקומען אין דער נאהנטסטער אפטייק.

קורט קאטש.

גענג בלויז דער דאָזיגער נאָמען, אַז דער יודישער טעאָטער-עולם זאָל נישט אַדורכלאָזען קיין איין פאַרשטעלונג. מיר האבען נאך נישט געזעהן קורט קאטש'ן, נאר אורטיילענדיג די אויסער-געווענליכע, אונפערגלייכע רעצענ-זיעס, וואס דער דאָזיגער קינסטלער האט בעקומען האבען מיר די בעסטע גאָראַנטיע, אַז דער אויסטריט פון קורט קאטש אין טשענסטאָכאָו וועט פערוואַג-דעלט ווערען אין א גרויסען יום-טוב פאר'ן יודישען טעאָטער.

מיר ראַטען אַלע יודישע טעאָטער-בעזוכער צו קומען אויף די אויסטריטען פון קורט קאטש.

פון ברקא"י

שבת 4 נאכמ. קומט-פאר א רעפער-ראט פון ה' אליהו איצקאוויטש. אַלע חברימות מוזען זיין אנוועזענד.

די טשענסטאָכאָדער אובעפוינטשלא-ניע וועט אין קורצען האבען אַנ-אייגענעם שפיטאל אויף 150 בעטען

די דירעקציע פון דער היגער עפענט-ליכער „אובעפוינטשלאניע“ האט בע-שלאסען צו עפענען אין דער נאָהנטסטער צייט אַנאייגען שפיטאל אויף 150 בע-טען, פערגרעסערענדיג די אָבעררוואַציע און הייל-אַבטיילונג, וואס עקזיסטירט שוין ביי דער אובעפוינטשלאניע. דאס שפיטאל וועט איינגעאָרדענט ווערען אין דער פראַנט-טייל פון בנין פון דער אובעפוינטשלאניע.

אין אהל - יעקב - שוהל

וועט היינט פרייטאג צונאכטס און שבת בייטאָג דאווענען דער בעוואוסטער זינגער, ה' יצחק ריכטער. ה' ריכטער פאָהרט-אַב קיין ווילנא זיך פערפולקאמען אלס חזן וועט ער דעם שבת זיך געזענען מיט די היגע ליבהאָבער פון יודישער נגינה. ה' ריכטער האט שוין פאר עטליכע וואָכען מקב-שבת-געווען און דער שוהל „אהל-יעקב“ צו דער צופרידענהייט פון די מנגנים, וועלכע זענען איהם געקו-מען הערען.

עס איז מעהר ווי זיכער, אַז אויך דעם פרייטאג צו קבלת שבת און שבת בייטאָג וועלען די מנגנים קומען הערען אונזער בעקאנטען זינגער ה' יצחק ריכטער, וועלכער וועט אין קורצען זיין אַנערשטקלאַסיגער חזן.

אויספלוג נאך א"י פון י. פ. א.

דער יודישער פרייען-פערבאנד אין ווארשא אָרגאַניזירט אויף פורים און פסח אַנאויספלוג נאך א"י פאר מיט-גלידער, זייערע פאמיליעס (אויך מאנאלייטע) און בעקאנטע. אַלע פאַר-מאליטעטען וועלען ערלעדיגט ווערען דורכ'ן י. פ. א. דער אויספלוג וועט קאָסטען 700 זל. פון 1 פערזאָן. חוץ דעם מוזען די אנטפערער איינצאָה-לען אַ דעפאָזיט פון 60 פונט אין ענג-לישען קאָנפלאט און מען מוז אויך אויפווייזען זיך מיט אַ טשעק פון 20 פונט אויף אויסהאלטונג אין א"י. די וויזעס וועלען זיין גילטיג 3 חדשים. גענויערע אינפארמאציעס קאן מען בעקומען ביי פארוועקסלער, פעלעס. 10-17 פון 3 ביז 4 נאָכמ.

